

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Vsebina.

1. <i>E. Gangl: Križ na razpotju. Pesem</i>	173
2. <i>Jos. Vandoč: Kocljeva osveta. Planinska pripovedka z dvema podobama</i>	174
3. <i>A. Potočnik: Ljubljana. Poučni spis s dvema podobama</i>	181
4. <i>Fr. Ločniškar: Slovo. Pesem</i>	183
5. <i>Ksenija Prunkova: O Marjanki, kapljici, kraljeviču in kraljični. Pravljica</i>	184
6. <i>Neosvobojeni brat: Gospa Sveta. Rodoljubni spis s tremi podobami</i>	186
7. <i>Fr. Rojec: Pomlad je prišla. Pesem s podobo</i>	189
8. <i>Minka Severjeva: Pesem</i>	190
9. <i>Minka Severjeva: Cvetoča jablana. Pesem</i>	190
10. <i>M. M.: Pomlad, pomlad . . . Pesem</i>	190
11. <i>Fr. Ločniškar: Bav-bav. Pesem</i>	190
12. <i>Andrej Rapè: Adamov sin. Basen z Jutrovega z dvema podobama</i>	191
13. <i>Pouk in zabava</i>	193
14. <i>Kotiček gospoda Doropoljskega</i>	195

IZ UREDNIŠTVA.

Nekoliko pisem, namenjenih koticu in rešitvam, je tuja roka odnesla iz našega nabiralnika. Dotični naši prijatelji naj se ne jeze, ker so nam pisali zaman. Ni naša krivda, če ne bodo pričakali objave. Sedaj vidite, kako daleč časih sežejo — grabežljivi prsti!

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3.— Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdajatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj v Ljubljani.

Križ na razpotju.

Križ so postavili na kraj vasi,
na levo in na desno pot drži.

Ob Kristu se popenja beli glog,
Sin svet tako je in tako ubog.

Sovražna moč ga je na les pribila,
tja dvignila ga je ljubezni sila,

Ljubezni sila, ki je vse objela
in v njej rešitev bednih se spočela.

Lahkó sovraga Bog bi jezen strl,
a glavo nagnil je in je umrl...

Ljubezni uk je potrdila smrt:
ljubezen naj zmaguje zlo in črt!

Na razpotju... Kam naj se, Sin, obrnem?
Na levo, desno? Naj v mladost se vrnem?

Ni poti več nazaj! Iz mlade zarje
pot se izteka v borbe in viharje.

In lik Sinú sem zase v srce vzel,
da bo ljubezni plamen me pregrel.

Da v duši se razgiblje nova moč:
ljubezni bratovske čut zmagujoč!

In naj resnica vsega me prešine
do najbolj tajne srčne globočine!

In naj predahne vsega me pravica,
dejanj in misli bodi mi vodnica!

Lepote me prevzemi blagi čar,
da mirno bo sijal srca oltar!

Dobrota vedno mi ob strani stoj,
kjer je holest, hladeč ji daj napoj!

Tako v človeka rad bi se prerodil,
tako med brati brat bi v bratstvu hodil.

A če bi me življenje lažno zmlelo,
prevarano srce bi mir imelo.

E. Gangl.

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

8.

oč je legala na zagorski svet. Snežniki so se skrili v temo; skrile so se visoke in košate jelke. Videlo se ni nič drugega kakor brleče zvezde, ki so se užigale druga za drugo.

Kocelj in Rezika sta sedela pri okencu in sta gledala v samotno noč. Debela lojevka je gorela na mizi, a po tleh se je še vedno valjal pritlikavec Brincelj in je bridko ječal... Rezika ni bila prav nič zaspana in je radovedno zrla na božje zvezde, ki jih je bilo na tisoče na nočnem nebu. Pa je rekla Rezika: »Oh, te božje zvezde! Poglej, Kocelj, koliko jih je! Ali je res, da sedi na vsaki angelček? Zlato hišico ima tam gori in zlat vrtec, a na zlatem vrtcu cveto samo zlate rože. Pa jih angelček zaliva ves dan, ker je jako vroče na zvezdah. Zvečer pa si angelček zapoje in švigne z zvezde. Naravnost na zemljo poleti in poje tam pridnim otrokom, da jim je lepše v spanju... Ali je res to, Kocelj?«

»Hm!« je odvrnil Kocelj. »Saj bo res tako, kakor mi pripoveduješ. Rajnka stara mati — Bog ji daj vsega dobrega na onem svetu! — mi je večkrat pripovedovala o angelih in o pridnih, pametnih otrokih, ki jih angeli ponoči obiskujejo. K vsem hodijo angeli, mi je pravila rajnka stara mati. Samo k meni ne pride noben, ker sem neumen in kratke pameti. Pa mi je bilo žal. Saj bi tudi jaz rad videl, da bi prišel angel k meni in me malo potrepljal po rami in mi rekel prav prijazno: Kocelj, Jankov Kocelj! Tudi k tebi sem prišel, da pogledava, kako in kaj je s tvojo pametjo. Mogoče se bo pa le dalo kaj napraviti, da ne boš bedast vse življenje...«

Debelo ga je pogledala Rezika in ga je pocuknila za suknjič. — »Kaj govoriš tako grdo, Kocelj?« je rekla. »Saj imaš tudi ti angela, ki hodi k tebi ponoči. Saj mi je rekla mamica, da ima vsak svojega angela. Zato ga imaš tudi ti. Samo vidiš ga ne, Kocelj, ker je angela

težko videti. Ves je bel in svetel. Če pogledaš vanj, te bole oči. Verjemi, Kocelj, da imaš tudi ti svojega angela. Samo našo mamico povprašaj, pa boš vedel...«

»Mogoče bo pa res tako, kakor praviš,« je dejal Kocelj. »Pa povprašava jutri tvojo mamico; tvoja mamica bo pa že vedela... A pritlikavec Brincelj najbrž nima svojega angela. Pregrd nos ima in prestrašne oči. O, angel bi se ga gotovo ustrašil, če bi ga zagledal. In bi pobegnil pred njim. Glej ga, Rezika, kako se valja po tleh in hoče umreti, ker je izgubil svoj lepi nosek. Saj ne rečem, da se mi ne smili. A vendar mu ne morem pomagati. Nepridiprav je že hotel izpustiti Anjaro Panjaro iz ječe, da ga nisem zalotil o pravem času. Zato pa je zaslužil najhujšo kazen. Nosek sem mu začaral, in zdaj naj nosi nekaj časa smrekov storž namesto nosa. Pa bo vedel, kdaj je bil tako neumen, da je hotel izpustiti hudobno čarovnico, ki je ugrabila tebe in me je že dvakrat hotela umoriti...«

Kocelj je stopil sredi izbe, roke si je uprl ob boke in je gledal Brinclja, ki se je zvijal neprestano po tleh in je ječal in stokal. — »He, Brinceljček!« je rekel Kocelj. »Nehaj že vendar! Dve uri se že valjaš po tleh. Toliko solz si že pretočil, da mesec dni ne bo treba umivati poda. Pa zakaj vse to? Zaradi piškavega nosa! Saj imaš zdaj drugi nosek, ki je stokrat lepši, kakor je bil prejšnji. Samo to ti rečem, Brinceljček, da nikar ne legaj v gozdu na trato! Zakaj lahko se zgodi, da pride mimo tebe veverica ali pa miška, ti pograbi nosek in zbeži z njim na smreko.«

Pritlikavec se je na pol dvignil in je gledal Koclja. Prenehal je ječati in je dvignil tresoče se roke. Pa je prosil z milim glasom: »Koceljček, še nikoli ti nisem storil nič žalega. Zato se me pa usmili! Moj lepi nosek mi daj nazaj! Brez noska ne morem živeti. Zato pa pomisli, Koceljček! Smrt mojega noska imaš že na vesti. Zdaj boš pa imel na vesti tudi mojo smrt... Ali se nič ne bojiš? Glej, lahko se zgodi in zgodilo se bo gotovo, da te pride vsako noč strašit moj nosek in tudi jaz te bom hodil strašit, ko bom umrl.«

Pritlikavcu so lile solze po licu in bil je tako obupan, da se je smilil Koclju na vso moč. Zato pa je Kocelj rekel: »Tiho bodi! Saj nisem taka hudoba, kakor si misliš. Ne bom ti storil nič hudega. Samo tiho moraš biti, jokati in tuliti ne smeš nič več. Pa se potem dogovoriva.«

Brincelj je skozi ogromna očala nezaupljivo pogledal Koclja in je zajecal: »Koceljček, tiho bom kakor miška v luknjici, kadar preži nanjo mačka. Samo povej mi, kaj naj ukrenem, da dobim svoj nosek nazaj. Vse storim, kar mi ukažeš...«

»No, pa naj bo!« je odvrnil Kocelj. »Poslušaj me dobro, Brinceljček, in si zapomni moje besede! Pošteno sem te kaznoval, ker si hotel, da nas Anjara Panjara zadavi. Zaslužil si, da bi nosil vse živ-

ljenje storž v obrazu. A ker sem dober človek, ti odpuščam. Rano se napotim čez goro in privedem semkaj sodnika Vitranca. Do takrat boš pa ti čuval Anjaro Panjaro in njeno domovanje. A glej, da mi ne pojdeš v klet! Prebrisana je Anjara Panjara in zna tako sladko govoriti, da premami še koga drugega, a ne samo tebe. Čakaj, da se povrnem z Vitrancem! Če bo takrat Anjara Panjara še zaprta v kleti, pa začaram tvoj nosk nazaj, da ga bova lahko kazala po mestu ljudem in si služila rumene cekine...«

Brinclju se je razjasnil obraz. Skočil je h Koclju in ga zgrabil za roko. — »Jojmene!« je zavrisnil. »Lepo besedo si ravnokar izpregovoril, Koceljček! Ojojmene — jojmene! Priden bom, Koceljček, tako priden, da nihče tako! O, hude kleti niti ne pogledam in tudi grde čarovnice ne pogledam, pa naj še tako rogovili po ječi in naj me še tako sladko kliče.«

»Tako je prav, Brincljček!« je dejal Kocelj. »Mislim, da boš držal besedo. A zdaj bo čas, da gremo spat. Moram se pošteno odpočiti, ker sem sinoči spal skoro na eno samo oko. Kar v posteljo Anjare Panjare se zavalim, pa bo...«

Tudi Rezika je pričela zdehati. Odšla je v izbico in je kar obležena legla na posteljo. Brinclj je hodil še nekaj časa molče po izbi in si je drgnil rdeči obraz. Samo nosa se ni upal dotakniti. Naposled se je naveličal romanja. Splazil se je za mizo, legel na klop, se zleknil in pričel glasno smrčati.

Kocelj je upihnil lojevko in se je vrgel na posteljo. A dolgo ni mogel zaspati. Gledal je skozi okence naravnost na rimsko cesto, ki se je belila in svetila visoko na jasnem nebu. In je ugibal, če se zdajle vozi rajnka stara mati na zlatem vozičku po tisti ravni cesti. In če gleda na zemljo in vidi Koclja na postelji Anje Panje. In če se kaj jezi in če je kaj huda, ker je zažgal domačo bajto in je začaral nesrečnemu pritlikavcu dolgi in šilasti nos. — »O, skoro bi rekel, da se jezil!« je mislil Kocelj. »Stara mati je bila tiha ženska in se je rada jezila name, ker sem bil vedno tako kratke in neumne pameti... Pa skoro bi tudi rekel, da se ne jezi, ker nemara ve, da mi je predvčerajšnjim začela v trdi glavi pamet cvesti. Pa naj bo, kakor hoče! Glavno je, da sem zaprl Anjaro Panjaro in ji ukradel paličico z zlatim rogljičkom. Pa tudi čarati znam. Ali morda nisem začaral Brinclju piškavega nosu? O, zato pa vem, da znam čarati. Kaj, ko bi stopil jutri v našo domačo vas? S paličico bi zamahnil — in bi začaral krivogledega strica iz Podkuž v križastega pajka, divjega biriča v rumenega sršena, hudobne in jezikave vaščane pa v mravlje — arsice. Pa se bodo pikali in grizli, da se bodo zgrizli sami sebe. Jaz se bom pa smejal.«

Tako je mislil Kocelj in trdno je sklenil, da se bo maščeval nad hudobnimi vaščani, ki so ga zasmehovali vse življenje. S pestjo je Kocelj žugal sam pri sebi in se je škodoželjno smejal. Pa je že videl

vaščane, kako lazijo po zemlji, izpremenjeni v nevšečne mravlje in se grizejo in padajo po tleh. No, ko pa mravelj ne bo več, pridejo iz mesta samo dobri ljudje in se nastanijo po prazni vasi. In lepo bo potem v vasi. V krasnem kraju bivajo krasni in dobri ljudje.

»Resnično bom storil tako, kakor sem zdajle sklenil. Pa bodo videli, da Jankov Kocelj ni tako zabit in kratke pameti, kakor so me zmerjali vsak dan. Samo do jutri še počakajte!« — Še enkrat je Kocelj zažugal s pestjo, potem se je pa obrnil v steno. Tihota je ležala po vsej izbi; le tu pa tam je Brincelj zaječal v težkih sanjah in le tu pa tam se je oglasil sredi teme zamolkel, pridušen krik. Kocelj je vedel, da razgraja v kleti Anja Panja in vpije v strašni jezi in togoti. A Kocelj se ni zmenil za njo in njeno jezo. Kar na težko je zaprl oči in je zaspal...

Dan je pričel kukati skozi nezagrnjena okenca. Samoten ptič se je oglasil zunaj nekje v goščavi in je zažvižgal z rezkim glasom. Kocelj se je prebudil in skočil s postelje. Potipal je pod suknjič, če je še tam paličica z zlatim rogljičkom. Ko jo je otipal, se je zadovoljno namuznil in se pretegnil. S klopi je pobral klobuček in ga poveznil na glavo. Potem pa je stopil k mizi in je dregnil pritlikavca v suha bedra. — »Brinceljček, vstani!« je zaklical. »Dan je že svetel in čas je, da vstaneš. Jaz grem na pot in povedati ti moram, kako čuvaj Anjaro Panjaro in njeno domovanje.«

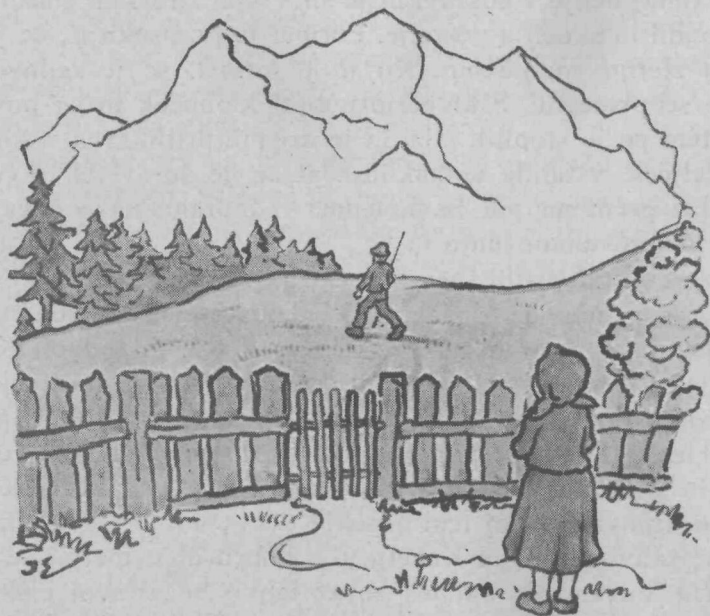
Težko je vstal pritlikavec, ker so ga zaradi trdega ležišča bolele vse kosti. A vendar je slušal in se skobacal izza mize. Stopical je z noge na nogo, se pretezal in stokal. — »Pa mi povej, Koceljček, kar povej mi!« je govoril. »Vse si bom zapomnil. Zvesto in hrabro bom stražil Anjo Panjo in njeno lepo hišico. Vse miške zapodim, če bodo hotele v klet, da osvobodé grdo čarovnico. In tudi veverice in podgane in lisice in volkove... Le zanesi se name, Koceljček, samo da mi danes povrneš moj lepi nosek!«

»Prav, prav!« je dejal Kocelj. »Le dobro in pametno se vedi! Ko se vrnem z Vitrancem, pa boš zopet lahko božal svoj piškavi nos.«

Kocelj si je urezal kos kruha in kos svinjine in je oboje potisnil v žep. V kotu je iztaknil dolgo, na spodnjem kraju močno okovano gorsko palico. Vzel jo je s sabo in je odšel iz samotne hišice. Brincelj ga je spremljal do lese, in tam je Kocelj še enkrat naročil pritlikavcu, naj zvesto čuva. Potem pa je krenil preko goličave, a ni prišel niti do srede, pa je pritekla za njim Rezika in je bila vsa zasopla. — »Kocelj, ali greš?« je rekla. »Jaz pa naj ostanem sama tu s tem čudnim možičkom? O, pa me bo strah... Nemara bo Brincelj izpustil iz ječe hudobno čarovnico. Saj jo je tudi včeraj hotel izpustiti.«

A Kocelj jo je potolažil in ji je dejal: »Ne boj se, Rezika! Brincelj ni hudoben. Lepo ti bo pripovedoval zgodbe o svojem nosku, da se boš ves dan smejala. No, Anjare Panjare pa ne bo izpustil, ker se boji, da ga ne premami. Bodi brez skrbi, Rezika!!«

»No, le pridi kmalu!« je rekla Rezika in je gledala za Kocljem, ki je čvrsto stopal preko goličave. Tam gori ob gozdu se je ustavil, klobuček je zavihтел in je zavriskal, da je jeknilo širom okrog. »Juhuhu — hopsasa!« je vriskal Kocelj in mahal s klobučkom, da je frfotalo pisano šojino pero. Potem se je pa obrnil in je stopil v gozd. Rosa je kapala z vej; veter je šelestel skozi hladno zagorsko jutro, a ptice ni bilo širom nikjer, da bi zapela v to lepo, srebrno jutro... No, ker ni bilo ptice nikjer, je pa Jankov Kocelj žvižgal najlepše pesemce, ki jih je znal. Dobro je stopal navzgor in se je opiral na dolgo palico. In še sam ni vedel, kako hitro je došel iz gozda. Zakaj mahoma je prenehal gozd, in Kocelj je zagledal nad sabo gosto, krivenčasto rušje, ki je raslo na strmem pobočju in je nehalo pod navpičnimi, razdrtimi skalami in pod širnimi snežiščem.

»O, glej!« se je zavzel Kocelj. »Pa sem že skoro pod snežiščem, kjer se je bil prekotalil onile dan pritlikavec Brincelj. Pa bom le kmalu na vrhu. Od tam pa ni več daleč do Črne lope in do sodnika Vitranca. Če Bog da, pa bova z Vitrančem že krog poldneva pri koči Anjare Panjare.«

In je stopal še čvrsteje in hitreje navkreber. Plazil se je med nizkim rušjem in skalami. Kmalu je došel do širnega, strmega snežišča in se je ustavil ter iskal prehoda. Ker ga pa ni našel nikjer, je šel kar kraj snežišča po ostrem peščevju in gramozu. Seveda se je časih snežišče stisnilo med dvema gladkima, navpičnima skalama tako, da ni mogel naprej. Pa se Kocelj ni prav nič premišljal, ampak je stopil na zmrznjeno snežišče in se je plazil po vseh štirih naprej,

dokler se ni snežišče zopet razširilo in se na njegovih robih pokazalo peščevje. To plezanje Koclja sicer ni utrudilo, a vendar mu je tekel znoj curkoma s čela. Pa se ni hotel ustaviti prej, dokler ni bil vrhu snežišča. Tam pa je sedel na skalo, da se odsope in pokrepča s svinjino in kruhom. Ko se je najedel, je stopil čvrsto med skalovje. In tam je plezal na kvišku od skale do skale, od pečine do pečine — celo debelo uro se je plazil tam, da so ga prsti in kolena že pričeli skeleti. A Kocelj ni objavkal niti enkrat in niti z očmi ni trenil, še manj se pa ustavil. Že je bil na vrhu gore, že je videl rodno vas tam v zeleni dolinici. In Kocelj se je oddahnil. Z zadnje skale je plezal, že je bil skoro nad goličavo, ki jo je rušje le redko pokrivalo. Pa ni gledal podse, ampak se je kar pognal in je skočil s skale. Skočil pa je ravno za grm in je telebnil na trda tla. Hotel se je naglo pobrati; toda še preden se je mogel prav zavesti, že so ga držale za vrat silne pesti in nekdo ga je pričel prav neusmiljeno mikastiti.

»Ovbe!« je zavpil Kocelj ves zavzet. »Pa kdo me drži za vrat? Pa kdo me mikasti? Izpusti me, ti rečem! Kaj sem ti storil? Izpusti me — izpusti!«

In zagrohotal se je nekdo in nekdo je rekel: »Ha, ne zvičaj se kot kača, pobič nemarni! Zdaj se nam ne izmuzneš nič več... Uklenemo te, v vas te zvlečemo in te zapremo v strašno ječo. Požigalec, nemarni požigalec!«

Kocelj se je stresel. Zakaj spoznal je glas, ki je govoril nad njim, in je vedel, da ga mikasti sam krivogledi in krivonogi stric iz Podkuž. Pa se ga je polastila silna jezica. Pričel je mahati in brcati okrog sebe in se zvižati, da bi se izmuznil iz trdih pesti. Že se mu je skoro posrečilo, a tedaj je zavpil krivogledi stric: »Hej, Šimen! Na pomoč mi pridi, ker se nepridiprav zviža kakor kača.«

Kocelj je pogledal v stran in je videl, kako se je izza grma dvignila majhna, okrogla postava. In ga je spoznal takoj — bil je divji birič iz vasi, ki je nosil krivo sabljo okrog pasa in je tako grdo gledal, da so bežali pred njim paglavci bolj kot pred parkljem. Pritekel je strašni birič bliže; v roki je vihtel dolgo vrv in je vpil s strašnim glasom: »Mir, ti rečem, nepridiprav in razbojnik! Sem z rokami, da te zvežemo in te povlečemo v dolino in te zapremo kakor razbojnika med razbojnike. Sem z rokami, pobič!«

Kocelj je sopesel in se je upiral na vso moč. A vse upiranje mu ni prav nič pomagalo. Krepko so ga stiskale štiri moške pesti, da je kar pokalo po njem. A še preden se je zavedel, že so mu bile povezane roke, že ga je birič vrgel na trato in ga je privezal z dolgo vrvjo k bližnjemu borovcu. — »No, pobič!« je rekel birič in se je smejal. »Ali smo te lepo zalotili? Hehe, pa nisi mislil, da smo ti za petami? O, veš, ti razbojnik, da je požigalcem vedno gosposka za petami? Zato pa smo šli lepo za tabo. Sam Vitranec te je videl, kako si bežal preko

gore v Planico, pa je nam povedal v vasi, da te je videl... Zdaj te pa imamo, da te vržemo v ječo. In obsodili te bodo, da boš sedel do smrti v ječi, če te ne bodo celo na smrt obsodili... Pa ti je prav, nepridiprav! Požigat gre — svojo lastno bajto, svoj lastni dom gre požigat nemarnež!»

In tudi krivonogi stric iz Podkuž je stopil pred njega: »O, ti nemarnost hudobna! Mislili smo, da je paglavec samo neumen. Zdaj pa vidimo, da je bolj hudoben kot neumen. Lepo bajtico gre požigat in svojega lastnega, dobrega strica gre pretepevat. Na vislice še pride nemarnost in bo v sramoto svojim poštenim sorodnikom... Kako sem se upehal, ko sem lezel po gori z biričem, da te zajameva in te izročiva pravični gosposki!«

»Počasi, striček!« ga je prekinil Kocelj. »Kaj govorite o vislicah? Kaj govorite o ječi? Ničesar hudega nisem storil, pa mi zato ni treba vislic in ječe. Kaj zato, če sem zažgal črvivo bajto? Saj je bila moja in ne vaša. Pa lahko naredim z bajto, kar hočem...«

Stric iz Podkuž je Koclja zgrabil za ušesa z levico, z desnico pa ga je bunkal, da je kar bobnelo. In je vpil hude psovke, pa tudi divji birič mu je pomagal. Kocelj ni slišal ničesar, ker ga je stric tako neusmiljeno vlekel za ušesa. No, naposled sta se pa stric in birič vendarle naveličala. Še enkrat sta mu zagrozila s pestmi, potem pa sta šla za grm, kjer sta sedla na trato in sta jedla in pila iz trebušaste čutare.

(Dalje.)

A. POTOČNIK:

Ljubljana.

(Dalje.)

6. ŠE NEKAJ O LJUBLJANSKEM GRADU.

o leg stanovanja za deželnega glavarja in deželnega kneza, služinčad in posadko je bila v gradu prostrana viteška dvorana, kjer so se zbirali plemeni-taši in zborovali prvi deželni zbori. Od leta 1582. do leta 1587. so imeli kranjski stanovi v grajskem poslopju svojo orožarnico. Grajsko zidovje je oklepalo že od nekdanj globoke, vlažne in temne ječe, v katere so zapirali zločince. Marsikdo je v teh ječah umrl od gladu. Po dolgih vrveh so spuščali v globino jetnike, kjer niso najbrž nikdar več videli solnčne svetlobe. Pri obleganju ljubljanskega mesta so ujeli mnogo Turkov, ki so našli v teh ječah svoj konec. V drugi pruski vojni so v te temnice zapirali ujete Pruse, izmed katerih jih je mnogo pomrlo. Te so zakopali v grajski jarek. Kako strašne so bile te ječe, nam priča zgodovinar Valvazor, ki pravi, da ga je zona pretresala, ko jih je opisoval v svojem znamenitem delu »Slava vojvodine Kranjske«.

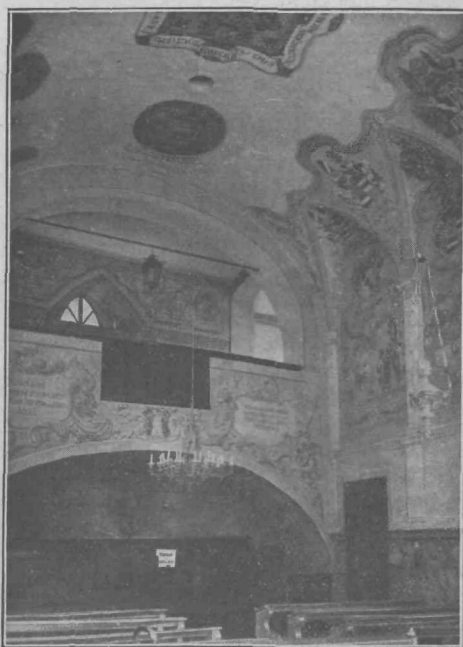
Bivša viteška dvorana

Isti pisatelj opisuje tale dogodek: V globoki grajski ječi je bil zaprt neki Plauc zaradi pretepa. V ječi je sklenil zvezo s hudičem ter mu prodal svojo dušo. Hudobec ga je pri belem dnevu odvedel skozi zastražena vrata v prostost. V svoji svoboščini je postal gostilničar ter živel Bogu vdan do smrti. Tako je prevaral hudobca.

Do potresa leta 1895. je bila na Gradu kaznilnica in šola za kaznjence. Ko pa je prešel grad v last mestne občine, so ga priredili za stanovanja. Med svetovno vojno je tu hiralo in umiralo mnogo trpinov zaradi protiaavstrijskega mišljenja.

Tako smo si ogledali grajsko poslopje od zunaj in od znotraj. Pogledajmo, kakšna je bila njegova okolica!

Omenili smo, da je grajsko poslopje obdajal močan zid, ki ga je oklepal globok jarek. Na prostoru sedanje Grajske planote se je dvigal griček, na katerem je rasla košata lipa, ob njej so stali topovi: V grad se je prišlo po lesenem vzdiznem mostičku.

Kapelica sv. Jurja

Mnogi so menili, da drži podzemski rov od magistrata na grad; drugi so celo trdili, da je pod zemljo zvezan celo Rožnik z Gradom pod Ljubljano in da je po tem hodniku odvedel neki vitez grajsko gospodično. Pravljica pripoveduje: Pred davnim časom, ko je obdajalo Grad še prostrano močvirje, je bival na Gradu strašen zmaj, ki je menda še danes zakopan tam. Ne ve se pa, je li mrtev ali še čuva podzemske zaklade. Vedeli so pa povedati stari ljudje, da so slišali v onih časih strašno rjojenje pod zemljo. Rjojenje je šele prenehalo, ko so sezidali na Gradu kapelico in jo posvetili sv. Jurju, zaščitniku ljubljanskega mesta.

Na vzhodnem delu ljubljanskega Gradu na mestu starih utrdb so našli leta 1820. lepo število rimskih novcev, kar priča, da so že Rimljani imeli tu svoje bivališče. Leta 1543. so postavili na tem kraju mogočno trdnjavo s čuvajnico in velikim stolpom, v katerem je prebival čuvaj ter opozarjal meščane, ako se je bližal sovražnik mestu.

Na Grad so že od nekdanj držala tri pota, in sicer po sedanji Študentovski, nekdanj Frančiškanski ulici, po Ulici na Grad mimo cerkvice sv. Florijana in vozna pot s Karlovske ceste. Na ravninici vrhu Ulice na Grad v bližini vodnjaka je stala nekoč cerkvice sv. Rozalije, ki so jo zaradi razpadanja leta 1786. podrli. Na Gradu so stali v prošlem času trije stolpi za smodnik. Eden je bil cesarski, drugi deželni, tretji mestni. V njih je bilo časih shranjenih več stotov smodnika. Najmanjša iskra bi lahko zanetila grozen požar. Kadar se je bližala nevihta, so se Ljubljanci kar tresli od strahu, ako užge ognjena strela eno teh smodnišnic.

Dne 28. aprila 1686. je treščilo v cesarsko smodišnico. Izginila je, kakor bi jo kdo odpihal. Na Starem trgu je ostalo malo hiš nepoškodovanih; silni zračni pritisk je pometal vse dimnike s stréh, utrl mnogo šip v oknih in metal ljudi po tleh. Strašno bi bilo, ako bi se vnela še druga dva stolpa. Vsi meščani so želeli, da se ta nevarna poslopja postavijo čim prej daleč izven mestnega obzidja, kar se je zgodilo šele v XIX. stoletju.

Ves Grad je bil nekdanj porastel z gostim bukovim in hrastovim drevjem.

V tem gozdu ob potu mimo cerkvice sv. Florijana proti gradu je bival okolo leta 1237. pobožni menih Hironim, h kateremu so prihajali ljudje iz vseh krajev iskat pomoči in tolažbe.

Nekaj sto let pozneje je bival v tej ulici v zadnji hiši na desni strah vseh hudodelcev, mestni krvnik ali — kakor so mu tudi rekali — »frajman«, ki je krajšal zločince za glavo ali jih obešal na ljubljanskem polju in na Suhem bजारju. Sicer pa je pretepal obtožence.

Med svetovno vojno so grajsko poslopje popravili; posebno dohodi in Grajska planota so dobili v zadnjem času dostojnejše lice.

Razgled z Grada pa očara vsakega prijatelja prirode.

Slovo.

*Petelinčki že pojo,
meni v srcu je hudó:
že je tukaj bridki dan,
ko bom moral v tujo stran.*

*Vse po vasi mirno spi,
moje srce le bedi;
slednji še obišče kot,
preden loči se od tod.*

Fr. Ločniškar.

KSENIJA PRUNKOVA:

O Marjanki, kapljici, kraljeviču in kraljični.

(Konec.)

ližali smo se kopni zemlji. Pod sabo sem zagledala veliko zeleno preprogo, po njej so se vile bele in srebrne nitke, to so bili polje, travniki, gozdovi in ceste in reke. Ob travnikih so se tiščale jate belih golobov — to so bile vasice. Med tem nas je bilo vedno več in več sestic. Strnile smo se v velik siv oblak in striček nas je gnal proti sivemu skalnemu gorovju tako hitro in besno, da smo se bale: zdaj se zaletimo v skalno steno in se razpršimo. In glej! Ravno nad najvišjim gorskim vrhom nas je srečal stari, hudi Mraz. Zazeblo nas je tako, da smo hitro oblekle bele kožuške. No, stric Vetrček in Mraz se gledata že od nekdanj malo postrani, pa sta si bila kmalu v laseh. Veter nas je popustil, da smo popadale na vrh strme gore. Tam smo ležale in gledale na besen boj med Vetrom in Mrazom, pred njima so še vedno bežale sestrice v belih kožuških in bilo nas je več in več. Šele, ko se je zmračilo, sta popustila pretepača drug od drugega, odbesneta sta vsak na svojo stran, nas pa pozabila vrhu skal sredi samote. Majka Noč je vse pokrila s črno odejo in da bi nas ne bilo strah, je prižgala nočne lučke — zlate zvezdice, ki so nam prijazno mežikale do jutra.

Zjutraj, komaj se je prikazalo na vzhodu za sivimi gorami solnce kot krvavordeč lampijon, že je smuknilo k meni zlato dete — solnčni žarek — vroče me je poljubilo, da sem hitro slekla bel kožušek in se zasvetila v bisernih barvah. In že me je poneslo v višino. Jadrala sem zopet vse jutro nad zeleno preprogo, dokler nisem zagledala kupa sivih skal, ki bi jih bila rada pogledala bliže. Solnčni žarek, ki je potoval z nami, me je poučil: »To niso skale, to je mesto, ki so ga sezidali ljudje. Bil sem že nešteto krat tam: pri kodrolasem dekletcu v beli veliki hiši, pri Marjanki v podsrešni izbi, pri delavcih v tvornicah, kamor sem smuknil skozi gosto zamrežena okna in kjer sikajo in brne in tulijo stroji; bil sem v šoli, kjer sedi za katedrom profesor s hudim pogledom, in bil sem v pisarni pri bogatem tvorničarju, ki sedi v širokem naslanjaču in prede čas in ugiblje, kaj bo za kosilo. — Pa me je vse to zanimalo in zamikalo in sem prišla pogledat mesto; padla sem naravnost k tebi iz neba. Toda skrij me, sicer me odnese zopet solnčni žarek, ki me že gotovo išče.« In res: ponehalo je deževati, solnce je že zopet sijalo in solnčni žarek je pokukal naravnost v izbo. Pa je bil neroden in je pokukal najprej v najbolj temen kot, kjer je mislil, da je skrita kapljica. Marjanka je hitro zaprla knjigo in si mislila: Dobro je skrita kapljica — prav notri sredi knjige med

stranmi. — V tem je zaslišala na lesenih stopnicah korake. »Glej, kako je hitro minil dopoldan, mamica se že vrača.« Res: odprla so se vrata in vstopila je mamica — vsa sklonjena od težkega pranja, s premočeno obleko, z rdečimi, zdelanimi rokami in z dobrim, božajočim pogledom za Marjanko, da je Marjanka pozabila vse, kar je doživela dopoldne, da je pozabila na kapljico, ki je bila skrita v knjigi, in na solnčni žarek, ki jo je iskal.

Ko leži Marjanka ponoči v svoji posteljici, pa se spomni in prestraši: kapljica je še vedno skrita in zaprta, vsa stisnjena v knjigi. Toda kako naj odpre knjigo in reši ubogo kapljico, ko pa ne more sirota hroma do nje. Toda v tem zagleda nekaj čudnega v luninem svitu na odeji ob nogah: tam se leskeče kapljica v bisernem sijaju in za njo stojita kraljevič in kraljična iz knjige, oni, ki ima strašen meč ob boku in nežno koprnenje v očeh, in ona z zlato krono na glavi, v ozkih zlatih čreveljčkih in z rožnatima lisama na ličkih. Trojica Marjanko veselo pozdravi in pristopica po odeji bliže. »Pozabila si name, Marjanka,« pravi kapljica, »no, pa nič ne de, saj sem imela prijetno družbo v knjigi. Seznanila sem se z mično kraljično, ki stanuje ravno na tisti strani, kamor si me zaprla. No, o marsičem sva se pogovorili, dokler nama ni postalo dolgčas v temi in je kraljična potrkala z drobnim prstkom na zid — to se pravi na list v knjigi — zakaj za zidom stanuje, kakor menda veš, kraljevič, ki je kraljičin zvesti prijatelj in rešitelj: kraljična pa je trkala in trkala na steno in mu povedala, da ji je strašno dolgčas in da bi rada iz knjige in iz teme; da naj ji pomaga na plano in jo reši, kakor jo je bil že neštetokrat rešil; on da to že zna! — In res! Kraljevič je privzdignil ves težak del knjige, ki je bil poveznjen nad njim. Pomagala sta mu pri tem silnem delu le ljubezen do kraljične in hrepenenje, da bi jo videl. No, potem je z lahkoto privzdignil še zid, ki naju je ločil od njega, in bili smo svobodni. — Zdaj se mi pa toži po višinah in po stricu Vetru. Tako soparno in dušeče je tukaj!« In že je izginila kapljica skozi okno. Tudi kraljevič in kraljična sta odstopicala po odeji in po luninem žarku kakor po srebrni cesti na mizo, kjer je ležala knjiga, in sta se pogreznila vanjo.

Ko je Marjanka drugo jutro sedla k oknu, je takoj poiskala v knjigi kraljično; bila je na istem mestu kakor vedno in taka kakor vedno: z zlato krono na glavi, v ozkih zlatih čreveljčkih in z rožnatima lisama na ličkih; takoj na drugi strani je stal kraljevič s strašnim mečem ob boku in nežnim koprnenjem v očeh. Na listu, ki je ločil kraljeviča in kraljično, pa se je tiščala strani temna, nagubana lisa — ravno tam, kjer je bila kapljica skrita. O kapljici pa ni bilo več ne duha ne sluha...

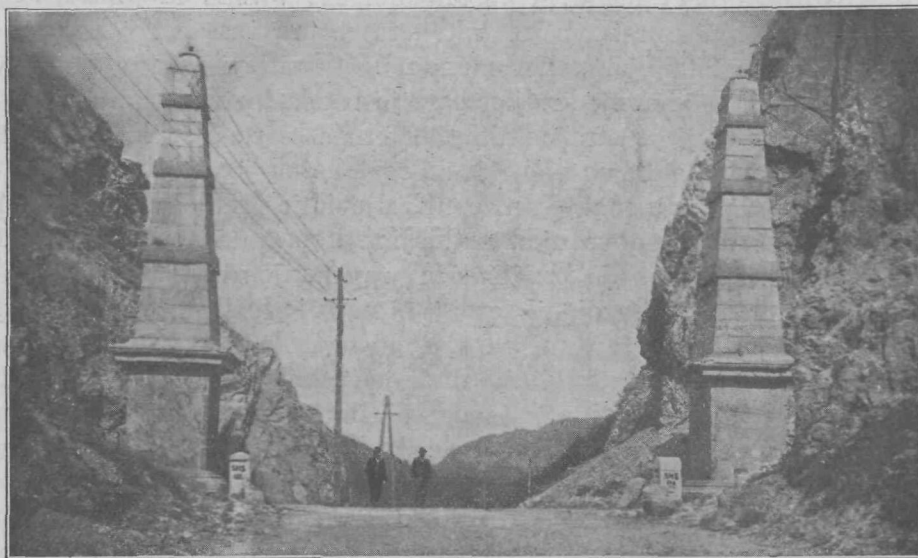
NEOSVOBOJENI BRAT:

Gospa Sveta.

sakemu iskrenemu Slovenu bi moralo vzdrhteti srce, ko sliši besedo: Gospa Sveta! Mladina, ko se spomniš Gospe Svete, se mora tudi v tebi užgati čut radosti in ponosa ob spominu na sedanji položaj Gospe Svete in našega naroda na naši severni narodni meji.

Da, Gospa Sveta je simbol, je znamenje staroslavne slovenske svobode in narodne in državne neodvisnosti. Na Gosposvetskem polju so ustoličevali Slovenci svoje vojvode v onih davnih časih, ko o Nemcih na Koroškem še ni bilo ne duha ne sluha. Tedaj je Gosposvetsko polje ležalo v osrčju slovenske zemlje. Slovenska je bila tedaj še vsa sedanja Koroška, vsa sedanja Štajerska; slovenska je bila Pustriška dolina na Tirolskem, slovenska je bila Solnograška južno od Nizkih Tur (dolina Lungau), a na severu so mejili Slovenci ob Dunavu neposredno na brate Čehe.

Naša državna meja na Ljubelju (1370 m)

Koliko slovenske zemlje so že ponemčili od tedaj! Danes leži Gospa Sveta na robu slovenskega ozemlja in, žal, zunaj naše narodne države! In Gospa Sveta in njena okolica, pred sto leti še popolnoma slovenska, je danes že močno ponemčena. Tu na Gosposvetskem polju v zadnjih desetletjih hitro in vedno hitreje izumira slovenski glas. Ni

še izumrl, saj še govore slovensko okrog Gospe Svete, a mnogi — zlasti mladina — ne znajo več slovenske govorice!

Koliko romarjev Slovencev je že romalo tekom stoletij v Gospo Sveto, v mogočno Marijino svetišče! Še pred veliko vojno so tu vsako nedeljo oznanjali besedo božjo v slovenskem jeziku, zdaj je v tej cerkvi vse nemško! Gosposvetska Mati božja, ali naj res popolnoma zamre slovenski glas na tej zemlji, kjer je toliko gorečih molitev kipelo k Tebi iz src slovenskih romarjev, kjer se glasi Tvoja slava v slovenskem jeziku že skoro dvanajst stoletij?

Ustoličenje vojvod na Gosposvetskem polju

Dobro četrť ure od Gospe Svete leži vas Krnski grad. Tu je pred davnimj stoletji ustoličeval slovenski kmet Plemičar kot zastopnik slovenskega ljudstva novega vojvodo v slovenskem jeziku. V slovenskem jeziku je ustoličeval tudi vojvode nemškega rodu, potem ko so Slovenci že izgubili svojo neodvisnost. Neštete množice ljudstva so prisostvovalle ustoličenju.

Na dan ustoličenja je sedel Plemičar, imenovan tudi vojvodski kmet, na okrogli knežji kamen in je pričakoval novega vojvodo. Vojvoda se je približal, oblečen v kmetiško obleko. Kmet je zaklical: »Kdo je, ki se mi bliža?« — Ljudstvo je odgovorilo: »Deželni knez je.« — Kmet je vprašal vdruđič: »Ali je pravičen sodnik, skrben za blagor dežele, svobodnega stanu in goreč za krščansko vero?« — Odgovorili

so mu: »Je in vedno bo.« — Ko se je kmet umaknil s sedeža, je kneza lahko udaril na lice in ga opomnil, naj bo dober sodnik. Knez je stopil na kamen, zavihel goli meč proti vsem štirim stranem sveta in izpil požirek sveže vode iz kmetovega klobuka.

Po ustoličenju je odšel novi vojvoda z vsem spremstvom v gosposvetsko cerkev. Škof je opravil slovesno mašo in je mazilil vojvodo. Sedaj šele se je vojvoda oblekel v vojvodsko obleko.

Po obedu so vsi skupaj odšli k četrť ure oddaljenemu vojvodskemu prestolu na Gosposvetsem polju. Vojvoda je sedel na prestol in je prvič vršil svojo vladarsko oblast.

Tako so z nebitvenimi izpremembami ustoličevali Slovenci svoje vojvode v dobi svoje državne neodvisnosti do leta 750. Večina slovenske zemlje je bila tedaj združena v Gorotanski Sloveniji ali Gorotaniji ali — kakor so pač tuji pokvarili slovensko ime — v »Karan-

Gospa Sveta

taniji«. Gorotanska Slovenija ali »Karan-tanija« je obsegala vso sedanjo Koroško, Kranjsko, Štajersko razen vzhodnega roba, Pustriško dolino na Tirolskem, solnograški Lungau in južni kos sedanje Spodnje Avstrije (Gruden, Zgodovina slov. naroda, str. 44). Vzhodno od Gorotanje se je razprostirala Panonska Slovenija ali Panonija, ki je obsegala še vzhodno Štajersko in je segala tja do Blatnega jezera.

Tako so ustoličevali Slovenci vojvode svojega rodu, ko so bili že odvisni od nemške milosti, od l. 750. do 822., t. j. do velike, žal, ponesrečene osvobodilne vojne Ljudevita Posavskega zoper nemško nadoblast. Štiri leta, od 819.—822., so se bili združeni Jugosloveni, Slovenci, Hrvatje in del Srbov zoper nemško nadoblast. Deset vojsk so poslali Nemci nadnje; naposled so Jugosloveni podlegli germanski premoči.

Nemci so jim zdaj vzeli njihove lastne kneze, a Slovenci so ustoličevali v svojem jeziku na Gosposvetskem polju tudi kneze tujega rodu tja do XV. stoletja, ko je bil kot zadnji ustoličen na Gosposvetskem polju Habsburžan Ernest Železni dne 16. marca l. 1414. —

Daleč se nam je odmaknila Gospa Sveta, državni mejniki so zabiti med nami in med Gosposvetskim poljem, toda Jugosloveni Gosposvete ne moremo pozabiti in je ne bomo pozabili!

Pomlad je prišla.

*Toplo pomladansko solnce
zopet nam ogreva svet
in iz zemlje prebujene
vabi živobojni cvet.*

*Ptice žvrgole po drevju,
ki sedaj je še goló,
toda kmalu vse zeleno
in zacvelo bo lepó.*

*Mali Petrček po dvoru
skače in se veseli
dni prijetnih, ki odpro mu
pcta v svet na vse strani.*

*Spomni divnega se kraja,
kjer svoj drugi dom ima;
tam živi mu ljubki zajček,
z njim se on prerad igra.*

*Rad po jezeru se svetlem
tamkaj vozi v ladjici;
sladka želja ga prešine
pa zakliče mamici:*

*»Mamica, pomlad je prišla;
ki je vzela sneg in led,
zemlja zeleni in cvete...
Kdaj spet pojdemo na Bled?«*

Fr. Rojec.

Pesem.

Zasvira struna sladkomilo,
presrčno zadoni,
zapoje pesem lahkokrilo,
da vrt in log strmi,
da duša v tihi nadi
tja gor zahrepeni,
da srce zdaj drhti
v preradostni nasladi,
zdaj v boli se topi,
se krči v tožnem jadi...

A spet se duh zjasni
kot svod neba spomladi:
Radost zdaj, čuj, zveni —
srečnejših let sladkó vabilo
v minulih lepih dni število,
ki več jih ni, jih ni! —
O, pesem, pesem krasna,
ti čaraš vrt in log,
ko tiha zdaj, zdaj glasna
doniš mi krog in krog!

Minka Severjeva.

Cvetoča jablan.

Cvet ob cvetu v naročju pomladi
naproti se solncu smehlja,
v opoju vonjav drhti v nasladi
cvet ob cvetu v naročju pomladi...

Sapica lahna čezenj pihlja,
mu ličeca rožna boža in gladi...
Tiho in mirno pada na tla
cvet ob cvetu v naročje pomladi...

Minka Severjeva.

Pomlad, pomlad . . .

Njive se zbudjajo,
gozd se otresel je snežne odeje in kliče:
pomlad, pomlad!

Jug, jug
je zapihal čez barje:
pomlad, pomlad!

Krim mogočno kot oče v družini
gleda čez barje in kliče:
pomlad, pomlad! —

M. M.

Bav-bav.

Mrak se plazi iz temnih goščav,
ptiček utihnil je sredi dobrav;
zletel na varno je spat,
da ne ujame ga škraf.

Zvonček večerni se v lini glasi,
otrok se angelu priporoči,
da se na jutro zbudi spet zdrav,
da mu nagajal ne bo bav-bav.

Fr. Ločniškar.

ANDREJ RAPÉ:

Adamov sin.

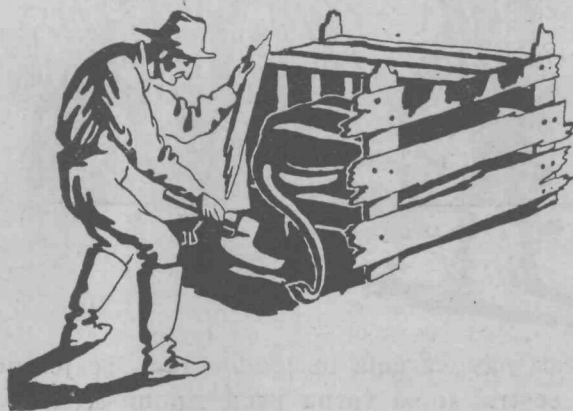
Basen z Jutrovega.

(Dalje.)

oda lev je razjarjen zarjul: »Tako mi sreče, ne pustim te dalje, dokler mi ne stešeš hiše iz teh desak!« — Ko je te besede izgovoril, je za šalo skočil proti tesarju in ga udaril s šapo, da mu je padlo breme z rame. Tesar je skoro onesveščen padel na tla, lev pa mu je dejal: »Gorje ti, tesar! Res, slaboten si in ni je v tebi nikake moči! Opravičljivo je torej, da se bojiš sina Adamovega.«

Ko je tesar ob udarcu padel na tla, se je hudo ujezil, toda skrnil je svoj srd iz bojazni pred levom. Počasi je vstal in smehljaje se je dejal: »Prav, pa ti naredim hišo!« Tako je dejal in vzel deske, ki jih je nosil s seboj ter je zbil hišo, podobno zaboju in narejeno za velikost levovo. Vrata je pustil odprta, zakaj v zaboju je napravil primeren vhod, za katerega je stesal krepak pokrov in vanj izdolbel več lukenj. Vzel je nato nekaj novih, velikih žrebljev in kladivo, pa je dejal vljudno levu: »Gospodar, stopi v hišo skozi to odprtino, da jo lahko napravim po tvoji meri!«

Lev se je tega jako razveselil. Stopil je k odprtini in je opazil, da je kaj ozka. Tesar pa ga je vabil: »Vstopi, le kar vstopi in se zlekni na tla!«

Lev je slušal, zlezal v zaboj, toda njegov rep je ostal še zunaj. Hotel je nato zopet ven, ali tesar je dejal: »Bodi nekaj časa miren, da vidim, če je v hiši tudi za tvoj rep dosti prostora.«

Mladi lev je storil, kakor mu je velel tesar. Ta pa je zvil njegov rep in ga porinil v zaboj, zaprl pokrov in ga trdno pribil.

Tedaj je lev zarjovel in dejal: »O tesar, kako majhno hišico si mi napravil! Spusti me sedaj na svobodo!« Ali tesar mu je odvrnil: »Kaj vendar misliš! Nobeno kesanje ne popravi tega, kar se je že zgodilo. Tega zaboja ne zapustiš nikdar več!« Zasmeljal se je prav od srca in je nadaljeval: »Res, kralj, dal si se ujeti!« in zlobno si je mel roke. »Iz te ječe je beg nemogoč, divjak divji! Sam si tako hotel!«

In lev: »Brat moj, kakšne besede vendar govoriš?«

»Vedi, pasja duša,« je odvrnil tesar, »da si prišel v roko njemu, ki si se ga bal. Usoda te je udarila in prevarila. Še tako velika previdnost te ne reši več!«

Ko je lev čul te besede, sestra, tedaj je vedel, da je bil to sin Adamov, ki ga je prekanil in ki ga je pred njim svaril oče, še ko je bedel, pa tudi v srcu skrivnosten glas. Tako sem tudi jaz vedela, da je to on. Obšel me je velik strah in počasi sem se odstranila, da bi iz daljave videla, kaj bo storil Adamov sin z mladim levom. Videla sem, kako je tik zaboja izkopal jamo in vrgel vanjo zaboj z levom. Naložil je nanj suhih drv in leva s hišo vred sežgal. Ob tem pogledu, sestra, se je moj strah še povečal pred sinom Adamovim in v strahu pred njim bežim že dva dni.«

Ko je družica pavova čula to zgodbo race, se je čudom čudila in je dejala: »O, sestra, tu si varna pred sinom Adamovim, zakaj na otoku sredi morja smo. Semkaj si ti iz sosednje zemlje lahko priplavala, a za Adamovega sina po vodi ni pota. Naseli se torej tukaj, dokler Bog česa ne preokrene.«

Raca je odvrnila: »Bojim se, da se mi ponoči ne pripeti kaj hudega, zakaj noben begunec še ni ušel svoji usodi.«

»Ostani tu in bodi kot midva,« jo je tolažil pav. In oba sta ji prigovarjala toliko časa, dokler se ni vdala, rekoč: »O, sestra in brat, vesta, da se prijaznemu sprejemu in vabilu ne morem upirati. Toda ako bi ne bila naletela na vaju, bi ne ostala tu.«

(Konec.)

Računska naloga.

Lisica in petelin.

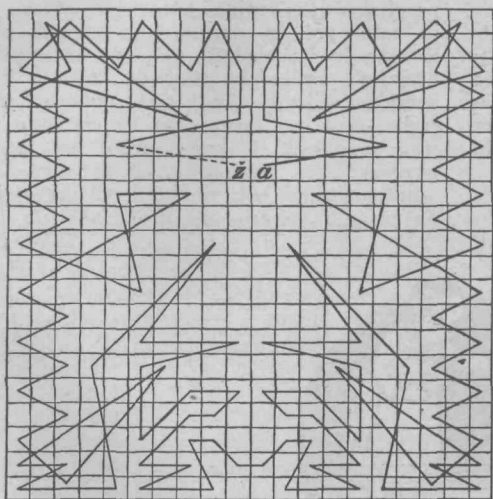
Lisica pride pred kurnik in vpraša petelina: »Koliko vas je v kurniku?«
 Petelin odgovori: »Če bi nas bilo še enkrat toliko, kolikor nas je, potem pa še za polovico več in še za četrtno in povrh še ti, bi nas bilo ravno sto! Ker si tako neznansko prebrisan, pa sama izračunaj, koliko nas je, strina Zvitorepka!«

Lisica se popraska za ušesi in modro odgovori: »Neče se mi računati, ker nimam papirja in svinčnika pri roki. Pošlji svojo nalogo »Zvončku« v Ljubljano, tam so sami navihani in jasnomni računarji, ki ti naj sporoče odgovor!«

Evo — petelin sedaj čaka rešitve od vas!

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev skakalnice v 7. številki.

Pesem slovenske mladine.

(Pri *a* začni, pri *ž* nehaj!)

Na mesta njih, ki so živeli,
 za nas čutili in trpeli
 in pa umrli so za nas,
 zdaj kliče nas usodni čas!
 Vsi zdaj hitimo, da bo delo,
 od njih začeto, nam uspelo!

Rod z zvestim delom naš cvetan
 pričara v dom svobode dan.
 Po žilah polje vroča kri
 in v vedri glavi misli zdrave —
 tako iz duše nam kipi
 ukaz: Naprej, zastava Slave!

E. Gangl.

Prav so jo rešili: Marija Fridlova in Emilija Karmočnikova, Štore; Fran Dovšek in Roza Lužarjeva, Mirna; Anica Ostrčeva, Cven; Ivan Kladenšek, Zadobrova pri

Celju; Ljubo Svic, Kranj; Boris Kapelj in Janez Kranjc, Ljubljana; Branko Prekoršek, Celje; Albert Kastelič, Trbovlje-Vode; Pavla in Justina Ambroževi, Gor, Logatec; Marica Mlekuževa, Bohinjska Bela. — Žreb je določil najavljeno darilo Ivanu Kladenšku v Zadobrovi. — Danes razpisujemo: Dr. Ivan Lah, Češke pravljice.

Ribničan in lonci.

Ribničan je peljal lonce po svetu. Ker je bila kupčija dobra, je bil mož vesel in rad se je ustavil pod kako vejico, kjer točijo vinsko kapljico. Pa se ga je Ribničan počasi nalezal, da je komaj na voz zlezal in je konja tako podil, da se je zdelo samemu konju prenemno. Gospodar je hotel s hitro vožnjo pridobiti toliko časa, kolikor ga je zapravil pri vinskih bratcih. V hitrem diru se mu v klancu prevrne voz in vsi lonci zropotajo z voza; nekateri so obstali na mestu, razbiti seveda, drugi so se pa kotalili po strmi senožeti v dolino. »Lej jih, lej, kako so pridni! Prav od mene so se tega naučili in hočejo za vsako ceno nadomestiti zamujeni čas,« se tolaži Ribničan in požene proti domu — brez blaga in brez denarja.

Fr. Ločniškar.

Spominska knjiga.

Za naše deklice.

(Dalje.)

Vse tu spredaj navedene hibe se nanašajo le na vnanjo obliko vknjiženih spominkov. In naj se vrstijo v knjigi, ko je polna, sami lepi in lični spominki, pa naj je le eden vmes s kako tako hibo, je zaradi njega skvarjena vsa knjiga. Navadno pa je ravno nasprotno. V vseh spominskih knjigah sem videl dozdej skoro same slabe in nelične spominke in le tu in tam take, ki so dovolj lepi in vredni svojega mesta v knjigi. Take spominske knjige pa se vsaka njena lastnica, ki je le količkaj umetniško nadahnjena, kaj kmalu naveliča; položi jo v skrit kot in jo le malokdaj zopet vzame v roke ter površno in s kislim obrazom pregleda. Razočarana je nad njo, ker ji ni prinesla pričakovanega veselja in ponosa!

Zato naj vsakdo dobro preudari, preden kaj napiše in nariše v kako spominsko knjigo. Premisli naj, da njegov spominek

ostane v knjigi in priča o njem še v poznih letih, tudi še potem, ko njega več ne bo na svetu. Vsak sam najbolj pozna svoje ročne in duševne sposobnosti in če ve, da ni zmožen dobro izvršiti svoje naloge v spominski knjigi, naj naprosi za izvršitev drugo sposobnejšo osebo, sam pa naj se pod spominek le podpiše kar mogoče lično.

Poleg dostojne vnanje oblike je treba poskrbeti tudi za primerno vsebino spominskega besedila, ki naj bo pisano v vezani besedi. Dopustna je tudi nevezana beseda ali proza. Pesniki in pisatelji sami zložijo kaj izvirnega in prigodniškega. To je najprikladnejše. Nadalje so dobri in primerni poučni narodni pregovori in reki ter pomembni odlomki iz najboljših pesniških del z označbo dotičnih piscev v oklepajih. To besedilo pa naj bo vedno jedrnat, pomembno in kratko, obsegajoče najmanj dve vrstici in največ pol strani. Zraven datuma naj se vsakdo podpiše s polnim imenom, le za brata in sestro zadostuje samo krstno ime, a pred imenom mora vedno biti napisana tudi beseda »brat« ali »sestra«. Spominki staršev pa se lahko podpišejo samo z besedama: oče, mati.

Vprašal bo morda kateri mladih čitateljev: »Ali ni dober spominček v spominski knjigi tudi brez risarskega in slikarskega okraska? Napisal bi že še kaj, a risati ne znam.« Odgovoriti moram, da tak spominček nikakor ni dober. Napravi na pregledovalca knjige jako slab vtisk, ker je tako gol in zaradi tega neprikupljiv. Komur je kaj ležeče na tem, da pridejo njegove vrstice in njegovo ime v kako spominsko knjigo, naj tudi poskrbi in če treba, tudi kaj žrtvuje za to, da dobi njegov spominek v knjigi ličen in vabljiv okrasek, ker navadno vsakdo ceni spominsko knjigo bolj po lepih sličicah kakor po pisanih spominskih drobcih.

(Konec.)

KOTICEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Cenjeni g. Doropoljski!

Večkrat sem se Vam namenil pisati, a vselej sem odlašal. Slednjič sem se odločil.

Hodim v 5. raz. II. odd. Rad hodim v šolo, saj se tukaj učimo mnogo koristnega. Najrajši imam zemljepis, zgodovino in risanje.

Na naši šoli smo tudi ustanovili P. R. K. V našem razredu so mene izvolili za tajnika.

»Zvonček« mi jako ugaja. Tudi druge knjige rad čitam. V šoli dobivamo vsako soboto knjige za čitanje. V našem razredu imamo tudi letošnji »Zvonček« naročen.

Lani smo šli na izlet, in sicer na Bled.

Narisal sem sliko, ki smo jo tudi v šoli risali.

Prosim, ako bi sprejeli moje pisemce s sliko med svoje koticarje.

S spoštovanjem Vas pozdravlja

Ivan Fresl,

uč. 5. razr. II. odd. v Št. Jerneju na Dolenjskem.

Odgovor:

Ljubi Ivan!

Tvoje pismo moram priobčiti brez slizice. Narisal si jo s svinčnikom tako nejasno in blede, da bi bil nje posnetek v listu brez pomena, ker bi ga nihče ne videl. Kako se morajo risati in slikati podobe, ki jih nameravamo objaviti v časopisih, to Ti bo povedal ob priliki eden naših sotrudnikov slikarjev.

Spoštovani g. Doropoljski!

Prosila bi Vas, če bi ustregli moji želji, namreč ako bi priobčili v »Zvonček« našo igro pod naslovom »Pustni torek«, ki nam jo je sestavil naš šol. upravitelj g. Ribičič. V kratkih besedah Vam opišem vsebino igre, in sicer: Bil je deček, ki se je igral

in razgovarjal z babico. Ko mu je babica velela, naj leže v posteljo, je na to pristal. Začul je godbo in vprašal, kaj naj to pomeni. »Maškare so, maškare,« mu odgovori babica, »le lepo zaspi in pomoli k angelu varuhu, pa se ti bo gotovo kaj sanjalo o njih.« Deček jo sluša. Začel je sanjati, da so babici prebodli srce in ji vzeli zobe. Prestraši se in se zbudi. Ko ga babica potolaži, zopet zaspi. V sanjah je zopet videl plesati dečka Rokoko in deklico, ki sva na sliki, in sicer deklica je Jelka Hladnikova, učenka III. razr., njen kavalir sem pa jaz. Potem je pa videl plesati ciganko in cigana, pirota, zamorčke in medveda.

Pozdrave in poklone Vam pošilja
vdana

Cita Supanova,
učenka IV. razr.

Odgovor:

Ljuba Cita!

Tvoji želji, da bi priobčil »Zvonček« igro »Pustni torek«, bo mogoče ugoditi šele v

prihodnjem letniku, ako mi gosp. Ribičič pošlje igro. Za sedaj bo, upam, Tebi in javnosti ustrezno s tem, da objavljam Tvoje pismo s sličico, ki kaže obe plesoči maškari. »Rokoko« se imenujeta po obleki, ki ju nosita, ki je bila svoj čas v navadi, danes je pa samo še za — pust. Drugi časi — druge navade!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Dovoljujem si pridružiti se Vašemu cenj. koticčku. Najbolj mi ugajajo v »Zvončku« »Deklice iz preteklosti«. — Dragi gospod Doropoljski, kako bi me veselo prešinilo, enako druge koticčkarje, ko bi nekega dne zagledali med pisemci samega našega gospoda Doropoljskega. (Namreč Vašo sliko.)

Z odličnim spoštovanjem!

Vera Korunova,
Vič-Glince.

Odgovor:

Ljuba Vera!

Spravljaj me v zadrego s svojo radovednostjo. Vendar mi moraš oprostiti, ako ne nameravam ugoditi Tvoji želji. Samega sebe ne maram postavljati v koticček, saj je dovolj, da imam vedno jaz — zadnjo besedo. Čemu slika, saj zadostuje, da me poznaš po mislih!

*

Spoštovani g. Doropoljski!

Dovolite, da Vam pišem tudi jaz nekoliko besed. Sem že star naročnik »Zvončka«. Nekaj križank sem že rešil, toda črkovnica v št. 5. mi dela velike preglavice. Oprostite, ako Vam napišem nekoliko iz svojega življenja. Rojen sem v Divači, preselil sem se s svojimi starši leta 1918. v Trst. Kako mi je ugajalo naše sinje Jadransko morje! Toda ob prihodu našega sovražnika Italijana v Trst sem odšel v Jugoslavijo in bivam sedaj v Celju. Moja iskrena želja je, da se še povrnem v Trst — v naše kraje, kjer bomo gospodarji na lastni svoji zemlji!

Zdravo!

Vdani

Dušan Kavšek.

Odgovor:

Dragi Dušan!

Gospodarji na lastni svoji zemlji! To so moške besede iz navdušenega, rodoljubnega srca! Daj Bog, da se kmalu uresničijo! A besede same ne zadoščajo! Treba nam trdnih, zvestih značajev, ki ljubijo svojo domovino nad vse in so pripravljeni zanjo vse žrtvovati. Brez žrtev ni zmage!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Naročnica »Zvončka« sem že četrto leto. Jako mi ugaja. Toda nisem se še drznila

Vam pisati. Čitala pa sem Vaše prijazne odgovore in zaželela sem se uvrstiti med koticčkarje.

V šoli me najbolj veseli risanje, prihodnjč Vam, ako dovolite, pošljem kako sličico. Tudi ročno delo, računstvo, srbohrvaščina, fizika itd. me veselijo.

Cenjeni gospod, prosim, priobčite moje pisemce v svojem koticčku.

Z odličnim spoštovanjem

Mara Kranjčeva,

učenka VI. b razreda osnovne šole na Vrhniki.

Odgovor:

Ljuba Mara!

Ročno delo je posebno važno za deklice. Z njim si koristijo pri obleki in perilu, z lepimi izdelki si krase domačijo, imajo stalno in prijetno zabavo, da jim ni treba nikoli tožiti o dolgočasju. Kjer se dekliske roke marljivo gibljejo, tam ne poznajo lenobe in nje slabih posledic. Lenoba — vseh grdob grdoba! Pridne roké pa so več vredne nego zlate goré!

*

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Mladi risar.

Priobčil V. Jordan.

*

Rešitev računske naloge v 7. št.

6	1	8
7	5	3
2	9	4

Dobili smo več rešilcev, ki jih pa v koticčkovem zabavniku ne priobčujemo, kar smo že večkrat povedali, kakor se zdi — gluhih ušesom!

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◀ KI JIH IZDAJA ▶

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

**KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE
V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6**

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I*. Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I*. Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisu.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnčecel* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
- Karafiat Jan-Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Vitomilova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljčki*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Račič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—. VII. zvezek Din 12.—, VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha-Karel Pjibil: *Povest o svatbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pjibil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. a Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V

KNJIGARNI

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

Franciškinska ulica št. 6.